

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

GOOD GOVERNANCE IN SENA “SENAPRASIT” SCHOOL

นำชัย ราตรีโชติ¹

NUMCHAI RATREECHOT

สายสุดา เตียเจริญ²

SAISUDA TIACHAROEN

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 82 คน รวมทั้งสิ้น 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางในทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีแนวทาง อาทิเช่น 1) สถานศึกษาควรจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและจัดทำหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและควรปรับปรุงแบบการทำงานให้ทันสมัย 2) สถานศึกษาควรวางกรอบภารกิจของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดระยะเวลาและควบคุมให้ตรงตามที่วางแผนเอาไว้ 3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียนและชุมชนเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา 4) สถานศึกษาควรเน้นย้ำและปลูกฝังค่านิยมตลอดจนเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม ความยุติธรรมและควรกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาที่ถือเป็นข้อตกลงร่วมกันด้วยความเหมาะสมและเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 5) สถานศึกษาควรใช้กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this research were to study; 1) the good governance in Sena “Senaprasit” School, and 2) the guideline to develop the good governance in Sena “Senaprasit” School. The sample comprises were 4 school administrators and 82 teachers of Sena “Senaprasit” School, a total of 86 persons. The research instruments were to questionnaire about good governance and structured Interview on guidelines for develop good governance. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings reveal that:

1. The good governance in Sena “Senaprasit” School was at moderate level in overall view and in each aspect. The arithmetic mean values were arranged in the following order: efficiency, participation, responsiveness, accountability, equity, transparency, effectiveness, rule of law, decentralization and consensus oriented.

2. The guideline to develop the good governance in Sena “Senaprasit” School had guidelines such as: 1) the school should organize training to enhance knowledge and understanding and should make training course for teacher’s development to get knowledge, capability and information technology skill. Also, the school should adjust working up-to date form, especially online form to make it easy for data collecting, communication and process of school. 2) the school should set up mission framework and working schedule or activities as guide lined to fix time line and control them to follow the school’s working plan. 3) The school should provide opportunities for concerned parties, teachers, school committees, students and communities to be able to access school's information by showing signboard and publicizing school's news and activities to parents and the community to know. This can be done by using various technologies to keep them informed of the movements as well as the report of school's working operation. 4) The school should emphasize and instill values as well as compliance with laws, rules and regulations with fairness and justice. And the school should establish the rules considered mutual agreements, should clarify the correct way of working and should establish the order of responsibility to perform duties in according to the knowledge and ability with appropriateness and the official regulations. 5) the school should set up mission framework and working schedule or activities and use

Keyword: GOOD GOVERNANCE

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในช่วงศตวรรษที่ 21 อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบกับปัญหาความล้มเหลวของภาครัฐและความสำเร็จของระบบราชการในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดกระแสแนวความคิดในการบริหารกิจการบ้านเมือง (Governance) ที่มุ่งเน้นในการปรับลดบทบาทและขนาดของภาครัฐลงหรือการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทำงานใหม่ ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงต้นยุค ค.ศ.2000 (พ.ศ.2543) แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะองค์การภาครัฐได้ให้ความสำคัญและนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์การ โดยมุ่งให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน เปิดเผย โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์การสมัยใหม่ที่สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้

หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครอง โดยหลักการธรรมาภิบาลเริ่มเข้ามาบทบาทในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาปรับใช้ในกระบวนการจัดการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 9 ที่กำหนดให้มีการจัดโครงสร้างในการบริหารงานโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและหลักการการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการธรรมาภิบาลประกอบกับในการปฏิรูปการศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2552 - 2561 มีกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร อันได้แก่ 1) การกระจายอำนาจการบริหารและการศึกษาให้สถานศึกษา 2) พัฒนาระบบการบริหารตามหลักการธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีคุณภาพ 3) พัฒนาการบริหารเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 4) ส่งเสริมการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และ 5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของหลักการศึกษากำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนจึงกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการศึกษา จำนวน 5 นโยบาย ดังนี้ นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน นโยบายที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และนโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ จึงเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงได้มีนโยบายส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ ซึ่งจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” นั้นยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

เสนา “เสนาประสิทธิ์” ว่าอยู่ในระดับใดและมีแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน “เสนาประสิทธิ์” อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

มีพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 110 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 105 คน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้นจำนวน 86 คน ซึ่งได้กำหนดตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (stratified and sampling)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน
2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยผู้วิจัยใช้ขอบข่ายการศึกษาตามคู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งประกอบด้วย 10 ประการ ได้แก่ ดังแผนภูมิที่ 1

หลักธรรมาภิบาล
1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)
4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability)
5. หลักความโปร่งใส (Transparency)
6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
8. หลักนิติธรรม (Rule of Law)
9. หลักความเสมอภาค (Equity)
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)

แผนภูมิที่ 1 ขอบเขตของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลือกไว้ (force choice) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีคำถามในการสัมภาษณ์จำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยและปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนคลองท่อมราชวรรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.977 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยและปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ และกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)
3. ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กับบุคลากรเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 86 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์กับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	3.93	0.64	มาก
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	4.10	0.61	มาก
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)	3.89	0.68	มาก
4. หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)	3.85	0.72	มาก
5. เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)	4.02	0.67	มาก
6. หลักนิติธรรม (Rule of Law)	3.83	0.78	มาก
7. หลักความเสมอภาค (Equity)	3.85	0.80	มาก
8. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)	3.80	0.86	มาก
9. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)	3.80	0.78	มาก
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)	3.85	0.73	มาก
รวม	3.89	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักประสิทธิภาพ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.61$) รองลงมา คือ ด้านเปิดเผย/โปร่งใส ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.67$) ด้านหลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.64$) ด้านหลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.68$) ด้านหลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.85$,

SD = 0.72) ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X}$ = 3.85, SD = 0.73) ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X}$ = 3.85, SD = 0.80) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 3.83, SD = 0.78) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X}$ = 3.80, SD = 0.78) และน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 3.80, SD = 0.86) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.61 – 0.86 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์”

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีแนวทางอาทิเช่น 1) กระบวนการบริหารควรศึกษาวิเคราะห์ กำหนดวัตถุประสงค์ของภารกิจและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ 2) กระบวนการบริหารควรยึดหลักการดำเนินงานตามแผนงานที่ได้ประชุมหารือกันและทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อสร้างมาตรฐานของการปฏิบัติงาน 3) สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นประจำทั้งรูปแบบป้ายประกาศหรือรูปแบบออนไลน์ 4) การดำเนินงานควรมีการกำกับกับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด 5) กระบวนการบริหารควรเปิดใจในการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากทุกฝ่ายเพื่อหาปัญหาของการดำเนินงานพร้อมทั้งระดมสมองในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ด้าน โดยเรียงลำดับ ค่ามัธยฐานจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการระมัดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) พบว่าด้านหลักประสิทธิผล มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรวิเคราะห์ภารกิจหรือกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนแล้วปรับลดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถทำงานสอดคล้องร่วมกันได้

ด้านประสิทธิภาพ มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดทำหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการตอบสนอง มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือบันทึกข้อตกลงในการปฏิบัติงานของหน่วยงานและบุคลากรเพื่อสร้างมาตรฐานของการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ด้านการรับผิตชอบ/สามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนทราบ ทำได้โดยการใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น Facebook Line Website หอกระจายข่าว ประกาศ จดหมายข่าว ได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวตลอดจนผลการดำเนินงานอยู่เสมอ

ด้านเปิดเผย/โปร่งใส มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรเน้นย้ำและปลูกฝังค่านิยมตลอดจนเรื่อง การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม ความยุติธรรม

ด้านนิติธรรม มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างด้านการมีคุณธรรม ประยุกต์ใช้ หลักพรหมวิหาร 4 ในการดูแลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบที่ ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชน

ด้านเสมอภาค มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรมและจัด ความลำเอียง เปิดโอกาสให้ครูทุกคนในการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง

ด้านการมีส่วนร่วม มีแนวทางพัฒนา คือ ในส่วนของการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ ผู้เกี่ยวข้อง ครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียนและชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆของสถานศึกษาได้ ตรวจสอบได้ มีป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆให้รับรู้รับทราบอย่างเปิดเผยการทำงานของ บุคลากรมีการเปิดเผยทุกขั้นตอนของการทำงาน

ด้านกระจายอำนาจ มีแนวทางพัฒนา คือ กระบวนการบริหารควรจัดทำคำสั่งมอบหมายภารกิจให้ รองผู้อำนวยการหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน

ด้านมุ่งเน้นฉันทามติ มีแนวทางพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีขั้นตอนการตัดสินใจเรื่องสำคัญโดย กระบวนการลงมติในที่ประชุม โดยยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลัก ซึ่งต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน เสนา “เสนาประสิทธิ์” อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีการบริหารสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 ที่กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและรายงาน ของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารกิจการแผ่นดินการบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงิน งบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความ ซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติ เป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติ

หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการศึกษา จำนวน 5 นโยบาย ดังนี้ นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน นโยบายที่ 3 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและนโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ดังนั้นการบริหารธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” จึงได้ยึดถือในหลักการดังกล่าวมาเป็นต้นแบบของการปฏิบัติราชการตลอดมา อีกทั้งผู้บริหารคำนึงถึงหลักการบริหารธรรมาภิบาลที่นำมาใช้เป็นหลักในการบริหารโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อการประยุกต์ใช้หลักดังกล่าว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในกระบวนการบริหารสถานศึกษาจึงสามารถตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่นได้และยึดถือหลักความเสมอภาคในด้านการปฏิบัติงานของตัวบุคคล กระจายอำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร จินมหันต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรารัตน์ ไกรนรา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านประสิทธิผล พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารในสถานศึกษามีขั้นตอนการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนอันส่งผลให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าทั้งต่อบุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง เช่น การลดการใช้กระดาษในส่วนเอกสารภายในโรงเรียน โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร การลดขั้นตอนในส่วนของการติดต่อราชการที่สามารถยื่นแบบฟอร์มออนไลน์ในการขอรับเอกสารต่าง ๆ หรือการอำนวยความสะดวกในส่วนของการชำระเงินบำรุงการศึกษาก็เป็นรูปแบบออนไลน์ซึ่งสะดวกต่อผู้ปกครองในการดำเนินการหรือเป็นในส่วนของการลดภาระค่าใช้จ่ายในส่วนของการบำรุงการศึกษาที่สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของปิยณัฐ ทั้งจันทร์แดง ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านประสิทธิภาพ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีกระบวนการการปฏิบัติงานที่ประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการกำกับดูแล ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ใน

กระบวนการบริหารสามารถตอบโจทย์กับความต้องการของนักเรียนและบุคลากรของสถานศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารราชการอันส่งผลให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองกับความต้องการของภาคประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ ได้ทำวิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักการตอบสนอง พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ให้บริการแก่ประชาชน ผู้ปกครองด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องอันส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของทางโรงเรียน หน้าเพจเฟซบุ๊กของทางโรงเรียนที่มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องอยู่เสมอหรือในช่องทางการติดต่อทางแอปพลิเคชันไลน์ที่ครูผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับทางผู้ปกครองได้โดยตรงจึงทำให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์และตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของกนกพร จินมหันต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ให้ความสำคัญต่อการบริหารทั้งด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ มีการบริหารกิจการนักเรียน อาคารสถานที่ที่มีการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในส่วนข้อสงสัยหรือชี้แจงผลการปฏิบัติราชการในส่วนต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของชบาบุญศรีรัตนภรณ์และคันสนีย์ จะสุวรรณ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านเปิดเผย/โปร่งใส พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ยึดถือหลักธรรมาภิบาลมาเป็นส่วนสำคัญต่อการบริหารราชการจึงส่งผลให้กระบวนการทำงานยึดหลักความซื่อตรง ซื่อสัตย์ มีการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ประชาชนอยู่เสมอทั้งด้านช่องทางออนไลน์และเอกสารการประเมินต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสุวรรณี เสือสมิง ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนธัญรัตน์

จังหวัดปทุมธานีมีความเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักนิติธรรม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ยึดระเบียบทางราชการในการปฏิบัติงาน มีการชี้แจง แนะนำแนวทางให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับระเบียบทางราชการ ในด้านการมอบหมายภาระงานให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรยึดโยงและปฏิบัติตามกฎหมายและยึดหลักการสิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายและระเบียบทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ชีรรัตน์ ไกรนรา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านหลักความเสมอภาค พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติกับบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง รวมทั้งนักเรียน โดยไม่เลือกปฏิบัติและมีการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งสภานักเรียน การร่างระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมร่างหลักการหรือการเปิดโอกาสในการลงประชามติในที่ประชุมของบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุพรรณา สะบก ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนบางบ่อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนบางบ่อวิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคณะครู ผู้ปกครองและชุมชนจึงได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้มีโอกาสร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย ร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองหรือชุมชน ตลอดจนเปิดช่องทางในการแสดงความคิดเห็นจากชุมชนและผู้ปกครองในการเสนอแนะเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ สุวรรณี เสือสมิง ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนธัญรัตน์ จังหวัดปทุมธานีมีความเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.9 ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีการแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างชัดเจน โดยมอบหมายตามความถนัด ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรและมีการมอบหมายเป็น

ลายลักษณ์สอนพร้อมมอบอำนาจในการตัดสินใจดำเนินงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของปิยะกาญจน์ กระระออม ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1.10 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีการประชุมลงมติในเรื่องที่มีผลได้ผลเสียกับสถานศึกษา โดยเป็นกระบวนการที่สรรหาบุคลากรที่มีส่วนในการดำเนินงานมาร่วมตัดสินใจและใช้หลักการเสียงข้างมากเพื่อเป็นข้อสรุปของมติที่ประชุมและเคารพการตัดสินใจของเสียงส่วนมากเพื่อเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน เช่น การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในส่วนของ การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การลงมติรับรองระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาจากตัวแทนนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของพรชัย สุปิงคลัด ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและจัดทำหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและควรปรับรูปแบบการทำงานให้ทันสมัยเป็นรูปแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูล การสื่อสารและการดำเนินของทางสถานศึกษา 2) สถานศึกษาควรวางกรอบภารกิจของสถานศึกษา ตลอดจนปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดระยะเวลาและควบคุมให้ตรงตามที่วางแผนเอาไว้ 3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียนและชุมชนเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนทราบทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวตลอดจนผลการดำเนินงานอยู่เสมอ 4) สถานศึกษาควรเน้นย้ำและปลูกฝังค่านิยมตลอดจนเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม ความยุติธรรมและควรกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาที่ถือเป็นข้อตกลงร่วมกันและชี้แจงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง กำหนดคำสั่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความรู้ความสามารถด้วยความเหมาะสมและเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 5) สถานศึกษาควรวางกรอบภารกิจตลอดจนปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและควรใช้กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิจัยของฉัตรมงคล สูงเนิน ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานและกำหนดภาระงานรับผิดชอบตามความเหมาะสมและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อหาจุดแข็ง

จุดอ่อนทั้งภายในและภายนอก และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำและสอดคล้องกับวิจัยของผอ. อหันทะ ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองตามภาระงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กฎระเบียบและสอดคล้องกับวิจัยของ ปิยัญฐ์ ทั้งจันทร์แดง ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริตทำงานด้วยความซื่อสัตย์โปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากคณะกรรมการผู้ปกครอง ครูหรือชุมชน ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชนเข้ามาร่วมคิดร่วมทำ ร่วมวางแผน ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน ให้มีผู้รับผิดชอบชัดเจน ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติงานของโรงเรียนแก่ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอและสอดคล้องกับวิจัยของกนกพร จินมหันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรจัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาดำเนินการ จัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหารเพื่อให้ เข้าใจบทบาท หน้าที่แนวทางปฏิบัติ และนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็น กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่างๆและสอดคล้องกับวิจัยของ กนกพร จินมหันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ร่วมกันเพื่อใช้ประกอบการประเมินพิจารณาความดีความชอบ โดยยึดข้อมูลเชิงประจักษ์ และการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณา ให้ความสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนย่อมส่งผลต่อเหตุและผลในการพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้สนับสนุนแนวคิดที่สามารถเป็นแบบอย่างได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาควรดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศติดตามแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบและควรคัดเลือกโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากเป็นโรงเรียนต้นแบบ

2. จากผลการวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่ามัธยฐานอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการวางแผนและให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นหรือ

การทำประชาคมในพื้นที่ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เช่น การจัดประชุมประจำปีของตัวแทนผู้ปกครองหรือชุมชนในการดำเนินกิจกรรมงานต่าง ๆ ของทางโรงเรียน การประชุมของบุคลากรของสถานศึกษาในการเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น ชี้แจงประเด็นหรือข้อปัญหาของกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” พบว่าด้านกระจายอำนาจมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในลำดับรองสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร วางแผนงานต่าง ๆ และมอบหมายภาระงานให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของบุคลากรและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพจิตใจในการบริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

รายการอ้างอิง

- กนกพร จินมพันธ์. “แนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” **วารสารบัณฑิตศึกษา**, ปีที่ 10 ฉบับที่ 50 (กันยายน – ตุลาคม 2556).
- กมลพรรณ พึ่งด้วง, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” (ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), บทคัดย่อ
- ฉัตรมงคล สูงเนิน. “แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42.” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2561).
- ตรีเพชร จินต์นุพงศ์. “เรื่องนำรู้ผู้ตรวจการแผ่นดินผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อธรรมาภิบาล OMBUDSMAN FOR GOOD GOVERNANCE.” **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน** 11, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561): 169-170.
- ธีรรัตน์ ไกรนรา. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558).
- ปิยณัฐ ทั้งจันทร์แดง. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19.” **JOURNAL OF MCU UBON** 6, 2 (May-August 2021): 301-302.

ปิยะกาญจน์ กระระออม. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน
ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.” **วารสาร
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง**, (2560): 1-12.

Abdullahi Nimota Jibola Kadir. Good Governance Issues in Education System and
Management of Secondary Schools in Kwara State, Nigeria, (eJournal of Education
Policy, 2019. accessed June 18, 2021, available from
https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1234494.pdf?fbclid=IwAR221Extr2oj5mCn6t_w5OlzyamrUo4DE6riSTvtckeySWKQoWe2Naa5syk

Best. John W. Research in Education, 4th ed. Englewood cliffs: Prentice Hall, Inc., 1983.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019556119844585>.

Krejcie R.V. and D.W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities.” Educational
and Psychological Measurement 30. 1970.

Likert Rensis. **The Human Organization**. New Yok: McGraw – Hill, 1963.